
[2022-69-RE](#)

Causa 2022-69-RE

(Salyer c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 517-2022. Recurs d'empara

Sentència del 17 d'abril del 2023

BOPA núm. 53, del 26 d'abril del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de novembre del 2022, per la representació processal del Sr. Frederick Scott Salyer, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de març del 2022, dictada pel Tribunal de Corts, i, contra la sentència del 28 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la presumpció d'innocència, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, així com del principi de no retroactivitat desfavorable d'una norma, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, i que es retrotreguin les actuacions al moment processal anterior a que es dicti sentència en el procés ordinari. Així mateix, demana que s'ordini la suspensió cautelar dels efectes de les decisions impugnades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 20 de desembre del 2022 que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 24 de gener del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 30 de març del 2022, el Tribunal de Corts va condemnar el Sr. Frederick Scott Salyer com a responsable penalment en concepte d'autor d'un delict major de blanqueig de diners, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal, a la pena de 3 anys de presó condicional, amb un termini de suspensió de condemna de 4 anys, i al pagament d'una multa de 2.500.000,00 €, així com al pagament de les despeses processals.

Així mateix, el Tribunal de Corts va acordar l'expulsió del condemnat del Principat d'Andorra per un període de 20 anys i va acordar igualment el comís de tots els fons, béns i actius, així com els beneficis derivats resultants del seu compte bancari.

1.2. La representació processal del Sr. Frederick Scott Salyer va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 28 d'octubre del 2022, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava la decisió de la primera instància.

1.3. El 7 de novembre del 2022, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què declarava la fermesa de la sentència dictada el 28 d'octubre del 2022, practicava la corresponent inscripció en el Registre d'Antecedents Penals, advertia el condemnat de la seva obligació de comunicar al tribunal el trasllat de la seva residència, requeria el pagament de la multa imposada en un termini de 15 dies, informava el Servei de Policia respecte de la pena d'expulsió per tal que vetllés per al seu compliment i demanava a l'entitat bancària afectada que transferís els fons del condemnat a l'AFA.

1.4. El 17 de novembre del 2022, la representació processal del Sr. Frederick Scott Salyer va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 30 de març del 2022, dictada pel Tribunal de Corts, i, contra la sentència del 28 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la presumpció d'innocència, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, així com del principi de no retroactivitat desfavorable d'una norma, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa els fets que van iniciar la causa l'any 2010, concretament l'obertura d'un compte bancari, les sospites de l'entitat bancària derivades de la sol·licitud d'una transferència de la totalitat de l'import per part dels seus representants a un altre compte de la seva titularitat als EUA; la seva detenció per l'FBI als EUA; la subsegüent investigació de la UIFAND, en què es va adjuntar, entre altres documents, la "*criminal complaint*" dels EUA en contra seva; i, la investigació que va desembocar en l'aute del 3 de març del 2010, dictat per la Secció d'Instrucció de la Batllia que ordenava el bloqueig preventiu i el control de moviments del seu compte bancari.

- L'1 d'octubre del 2010, la Secció d'Instrucció de la Batllia va ordenar una comissió rogatòria als EUA, en què sol·licitava la còpia legalitzada del procediment seguit en aquell país; i, una vegada

obtinguda aquesta informació, el 20 de maig del 2011, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual acordava l'arxivament de la causa per no considerar els fets constitutius del delictes major de blanqueig de diners, ja que els actes pels quals havia estat acusat als EUA serien constitutius d'un delictes de corrupció privada, no tipificat a Andorra, i d'un delictes d'ofertiment en el mercat de productes amb indicacions o representacions falses o enganyoses o que poguessin produir error sobre la naturalesa, la composició o la qualitat substancial dels productes.

- El Ministeri Fiscal va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, després d'actualitzar, mitjançant comissió rogatòria internacional, la situació del procediment seguit als EUA, entre d'altres, el 10 de desembre del 2015, es va rebre el "*plea agreement*", en què el recurrent es declarava culpable d'un càrrec de crim organitzat, descrit en dret andorrà com a associació il·lícita i d'un altre càrrec de manipulació de preus contra la llei antimonopoli dels EUA, és a dir, de 2 càrrecs admesos dels 22 càrrecs que constaven en el "*criminal complaint*" inicial.

- Una vegada exposats aquests fets, el recurrent indica que d'ençà l'inici del procediment ha manifestat la vulneració flagrant dels seus drets a la presumpció d'innocència i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, amb els seus efectes derivats al seu dret a la defensa.

- En primer lloc, la part recurrent al·lega que els tribunals ordinaris no han practicat cap prova per demostrar que el delictes subjacent com a base del blanqueig de diners en aquesta causa és el delictes d'estafa qualificada i només s'han limitat a reproduir les acusacions efectuades als EUA.

- Així doncs, destaca que la informació que estava continguda en la denúncia penal o en les acusacions públiques dels EUA no podien servir com a indicis de prova d'un delictes d'estafa entès com a subjacent de blanqueig de diners, perquè no van ser plenament provats.

- Per tant, les acusacions contingudes en les sentències impugnades, segons les quals el recurrent pagava suborns de més de 150.000,00 euros per cap, es fonamenten en la denúncia penal i en les acusacions americanes provinents d'un altre acord de culpabilitat signat entre el Govern americà i terceres persones; aquests acords no es van incorporar al procediment i aquelles persones tampoc van declarar al respecte, i, a més, aquells pretesos suborns sustentarien un càrrec de frau electrònic del qual el recurrent no s'ha declarat mai culpable.

- En aquest sentit, després de citar la jurisprudència constitucional i la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans en la matèria, el recurrent considera que s'ha vulnerat la seva presumpció d'innocència per tal com els tribunals ordinaris han basat el procediment penal en fets que no han estat mai provats, ni sotmesos a contradicció, i perquè no s'han respectat les regles de la bona fe processal.

- En segon lloc, pel que fa als suposats perjudicis de milions de dòlars americans causats, ni el Tribunal de Corts, ni la Sala Penal precisen de manera exacta aquest import i de fet els tribunals americans no el van condemnar al pagament de cap indemnització, per tant, no hi va haver cap perjudici. Per consegüent, no només es vulnera el dret a la presumpció d'innocència, sinó també els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa.

- En tercer lloc, tenint en compte allò que s'ha exposat sobre la prova, el recurrent manifesta que l'única prova de càrrec en contra seva és l'acord de culpabilitat signat el 23 de març del 2012, però aquest acord només el vincula amb l'autoritat competent dels EUA i, segons el seu parer, calia que els tribunals ordinaris fessin un esforç probatori a càrrec.

- Per tant, atès que els tribunals ordinaris no van efectuar aquesta anàlisi, el seu pronunciament no ha estat congruent i s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Destaca, que els tribunals ordinaris tampoc van tenir en compte el context en què la Fiscalia dels EUA va obtenir aquest acord, ja que el recurrent estava en presó provisional, i els retreu que no apliquin la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans en la pràctica.

- El recurrent també afegeix que la Sala Penal empra una motivació arbitrària per justificar la seva condemna: no descriu els elements documentals sobre els quals es fonamenta; ni les suposades maniobres fraudulentament efectuades; ni analitza cap indici; ni acredita l'origen il·lícit dels fons. Per tant, considera que la sentència de la Sala Penal vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Així mateix, considera que si bé inicialment se'l va acusar de 22 càrrecs cap d'ells ho va ser de blanqueig de diners, per tant, aquest delictes s'hauria de considerar com a autònom i hagués calgut un esforç probatori més enllà de les simples reiteracions de les acusacions americanes.

- Per acabar, al·lega que la llei aplicable als fets seria, en tot cas, la Llei 29/2007 (aplicable en el moment en què s'haurien produït els fets) i no la Llei 15/2008, aplicada pels tribunals.

- Segons el seu parer no s'ha donat la tipificació del delictes, perquè no es va produir cap acte amb voluntat d'ocultació, ja que la traçabilitat dels fons arribats a Andorra era clara.

- Per tant, també s'ha vulnerat el principi constitucional de no retroactivitat de la llei, i per via de conseqüència, el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, i que es retreguin les actuacions al moment processal anterior a que es dicti sentència en el procés ordinari.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- Pel que fa a la llei aplicable en aquesta causa, la Sala Penal raona que l'activitat imputable al recurrent no és el delictes subjacent, sinó el blanqueig de capitals, i tot i que els delictes subjacents s'hagin desenvolupat d'ençà l'any 2003, l'activitat pròpia del blanqueig es va desenvolupar a Andorra l'any 2010, ja que va obrir el compte el 30 de desembre del 2009.

- Pel que fa al delictes subjacent d'estafa, la Sala Penal considera que el recurrent va ser condemnat als Estats Units mitjançant sentència del 12 de febrer del 2013, dictada pel Tribunal del Districte Est de Califòrnia, per haver dirigit una empresa mitjançant una pauta de crim organitzat i tarificació, amb falsificació de dades, certificats i abonaments de suborns a persones físiques i jurídiques.

- Destaca que aquests fets van ser acceptats per l'acusat en el marc d'un acord d'admissió de culpabilitat signat per ell mateix el 23 de març del 2012.

- La Sala Penal indica que l'existència d'un engany suficient per part del recurrent per introduir en el mercat productes derivats del tomàquet fent creure gràcies a documentació falsificada que eren aptes pel consum va quedar provat i que, per tant, es donen els elements que configuren el delictes d'estafa, així com el perjudici sofert per les empreses compradores d'aquests productes.

- Afegeix que les accions civils contra l'empresa i contra el recurrent van quedar pendents a causa d'una declaració de fallida en curs i que a l'abril del 2015 els membres del grup van començar a percebre parts prorratejades de la distribució dels fons, circumstàncies que poden explicar l'absència de condemna per indemnitzar les víctimes.

- Pel que fa al delictes de blanqueig de diners, la Sala Penal fa una exposició detallada dels traspassos de diners i de les societats implicades, considerant inversemblant la versió del recurrent sobre l'origen dels diners com a retorns d'impostos, ja que consta almenys un pagament d'1.000.000 USD, rebut com a liquidació de prestacions contractuals de l'empresa alimentària del recurrent; a més, en l'acord de culpabilitat signat amb les autoritats nord-americanes va acceptar de manera expressa el comís dels fons ingressats a Liechtenstein i a Andorra, sobre la base que aquests tenien una relació directa o indirecta amb els delictes comesos. Així resulta també de la resolució de confiscació ferma dictada el 13 de juny del 2014 pel mateix Tribunal de Districte dels EUA.

- La Sala Penal conclou que la sentència condemnatòria es fonamenta en un conjunt d'indicis inequívocs i plenament provats i que la pena imposada està adaptada a la gravetat dels fets i a les circumstàncies personals del processat, així com a la durada en la tramitació de la causa. Per aquests motius, desestima el recurs d'apel·lació presentat pel recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal recorda que el Tribunal Constitucional no és una tercera instància, ni el recurs d'empara un recurs de cassació.

- Considera que del contingut del recurs d'empara sembla que allò que el recurrent pretén és que aquest Tribunal es pronunciï sobre qüestions de legalitat ordinària, com la llei aplicable, la valoració de la prova practicada en judici o el valor probatori de resolucions judicials estrangeres.

- Centrant el debat en la matèria constitucional, després de citar la jurisprudència constant del Tribunal Constitucional, el Ministeri Fiscal constata, en primer terme, que la selecció de la llei aplicable en el temps pels tribunals ordinaris és perfectament raonable, lògica i coherent: es va aplicar la llei en vigor en el moment de la comissió dels fets constitutius del delictes de blanqueig, és a dir, finals del 2009 i principis del 2010.

- Segons el parer del Ministeri Fiscal, la part recurrent s'equivoca en considerar aplicable la llei en vigor en el moment de la comissió del delictes subjacent, perquè el blanqueig de diners és un delictes autònom, i tot i que els delictes origen es puguin datar del 2003, l'activitat financera i socioeconòmica pròpia del blanqueig de capitals es va desenvolupar a Andorra l'any 2010 i no fins al 2008, tal com es desprèn de la relació mateixa dels fets provats.

- En segon terme, el Ministeri Fiscal posa en relleu que el recurrent va ser condemnat després d'un acord per criminalitat organitzada i per liderar una estructura criminal que tenia per objectiu enganyar els clients de la seva empresa venent-los productes amb indicacions falsificades, enganyant-los de tal manera que si haguessin sabut la veritat (per ex. percentatge de podridura del tomàquet més elevat del permès) no li haguessin comprat.

- No només aquesta culpabilitat per aquests delictes està establerta, sinó que es reconeix que els diners dipositats al compte andorrà estan relacionats amb aquests delictes.

- Les resolucions judicials dels EUA han estat objecte de valoració com a documental (pública), conjuntament amb la resta de la prova practicada al judici oral, afegint que als EUA no va ser acusat de blanqueig, perquè el blanqueig no es va cometre allí, sinó a Andorra; als EUA s'hi van cometre els delictes subjacents.

- El Ministeri Fiscal considera que el perjudici per un import superior a 6.000,00 € es deriva del relat mateix acceptat pel recurrent als EUA i de la sentència corresponent americana, així com de la resta de proves practicades al judici oral.

- Si bé el recurrent afirma que el perjudici és inexistent, perquè la sentència americana va fixar el perjudici en 0 \$, el Ministeri Fiscal distingeix la responsabilitat civil del perjudici constatat a efectes de qualificació de la infracció penal, afegint que, atès que l'empresa del recurrent es trobava en fallida, les eventuals responsabilitats civils no es liquiden en via penal, sinó en via civil, com es desprèn de la resolució que consta en la causa (amb traducció lliure de la defensa del recurrent).

- El Ministeri Fiscal conclou que les sentències impugnades estan fonamentades tant factualment com jurídicament en una abundantíssima prova de càrrec que han valorat de conformitat amb les regles de la sana crítica, arribant a conclusions perfectament lògiques i coherents i àmpliament motivades, respectant-se escrupolosament la presumpció d'innocència.

- Finalment, el Ministeri Fiscal retreu a la part recurrent haver invocat *ex novo* davant el Tribunal Constitucional no haver tingut l'oportunitat de qüestionar l'autenticitat de les proves i oposar-se a la seva utilització, quan ho hagués pogut fer en el tràmit de l'article 121 del Codi de procediment penal, en el tràmit de l'article 123 del mateix Codi, com a qüestió prèvia a l'acte de judici oral, o en el seu recurs d'apel·lació.

- Per tant, d'una banda, aquestes al·legacions han de ser desestimades, d'acord amb els articles 86 i 88 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional; i, d'altra banda, posa en relleu, que la defensa del recurrent ha pogut al·legar i contradir tot allò que li ha semblat convenient, sol·licitant les diligències d'instrucció i la pràctica de les proves que ha considerat oportunes, contestant de forma contradictòria totes aquelles proves de càrrec que han estat practicades.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per no haver-se produït cap vulneració dels drets fonamentals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Per emmarcar degudament aquest recurs d'empara, cal efectuar unes consideracions prèvies: A) el recurs s'interposa tant contra la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, com contra la sentència del Tribunal de Corts, tot i manifestar que en el primer cas es fa "*directament*" i, en el segon, "*indirectament*"; B) en l'encapçalament de la demanda es manifesta que s'entenen lesionats el dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució en els seus vessants dels drets a la presumpció d'innocència i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, per haver causat la conseqüent indefensió. En la sol·licitud que posa fi a l'escrit, s'afegeix la denúncia de la vulneració del dret a la defensa i del principi de no retroactivitat desfavorable d'una norma; C) la demanda d'empara, després d'exposar els "*Antecedents*" del cas, argumenta sobre "*Les lesions de drets constitucionals*" i les agrupa en aquelles que fan referència a: 1) "*La prova que ha violat el dret a la*

presumpció d'innocència"; 2) "*El modus operandi en autas per a la lesió de drets fonamentals*"; 3) "*La manca de tipificació dels fets com a blanqueig de diners als EUA.*"; i, 4) "*La llei aplicable als fets d'autas*"; D) el Ministeri Fiscal en evacuar els tràmits previstos per la llei, considera que, amb caràcter general, la part recurrent es limita a insistir en les qüestions fàctiques i jurídiques ja debatudes davant la jurisdicció ordinària i dedica una especial atenció a la llei aplicable, al delictes subjacent i a determinats greuges no invocats en la instància i plantejats *ex novo* davant aquest Tribunal Constitucional; i, E) finalment a l'escript de conclusions, la part recurrent es concentra en debatre els quatre punts anteriors exposats pel Ministeri Fiscal.

3.2. Encara que el recurs d'empara té com a únic objecte la sentència de la Sala Penal, és cert que, en casos com aquest en els quals hi ha una coincidència pràcticament absoluta entre les sentències de primer i de segon grau de l'ordre jurisdiccional ordinari, és bo que analitzem el contingut de les dues resolucions per esbrinar quin és el seu fonament bàsic, abans de considerar si aquest incorpora alguns dels retrets que li fa la part recurrent. D'entrada cal retenir que la sentència d'apel·lació manifesta amb rotunditat que el Tribunal de Corts "*ha aplicat a bon dret*" la normativa aplicable (Considerant I); que pel que fa al delictes subjacent d'estafa qualificada, "*la resolució apel·lada (...) detalla àmpliament, l'activitat criminal subjacent portada a terme pel processat*" (Considerant II); que pel que fa al delictes de blanqueig de diners, la resolució objecte de recurs "*descriu de manera extensa i precisa l'activitat financera o socioeconòmica desenvolupada*" (Considerant III). I si examinem la totalitat de la sentència del Tribunal de Corts, la realitat de la fonamentació queda sobradament acreditada, sens perjudici de l'anàlisi de detall de les argumentacions concretes del recurrent. En efecte, la sentència del Tribunal de Corts conté pràcticament tota la seva fonamentació en el llarg "*Considerant Primer*", estructurat en set apartats. En el primer, selecciona la legislació que entén d'aplicació al cas, constituïda fonamentalment per l'article 409.1 del Codi Penal en la redacció donada per la Llei 15/2008, del 3 d'octubre. A continuació -número 2- exposa la reiterada doctrina jurisprudencial, d'acord amb la qual "*davant de la més que probable impossibilitat d'obtenir prova directa, la prova de càrrec vindrà donada per indicis, prova indiciària o indirecta que serà eficaç per desvirtuar la presumpció d'innocència sempre que es fonamenti en indicis plenament provats i que tinguin una relació material i directa amb el fet criminal i amb el seu autor*". Posteriorment, -apartat 3- analitza, conforme als criteris de la sana crítica, l'activitat probatòria que porta al Tribunal de Corts a concloure que el delictes base o subjacent al tipus del blanqueig és el delictes d'estafa qualificada relatat en el "*Resultant Primer*" de fets provats. Acte seguit -apartat 4-, el Tribunal de Corts estableix el recorregut dels diners objecte de blanqueig des dels Estats Units fins a Andorra i els intents de retrocedir la totalitat del ròssec dipositat en l'entitat bancària andorrana vers un compte als Estats Units, la qual cosa considera un indicati més de la il·licitud de l'operació. La sentència, a més, dedica els dos darrers apartats a argumentar amb minuciositat i detall, la manca de versemblança de la tesi mantinguda pel recurrent al llarg del procés penal. La sentència del Tribunal de Corts efectua, doncs, la tasca de selecció, d'interpretació i d'aplicació de la norma que considera aplicable i valora com a suficient la prova de càrrec que resulta de les actuacions, al temps que nega valor eficaç a les al·legacions i a la prova aportada per l'acusat en el procés penal, de manera que considera que la presumpció de la seva innocència queda desvirtuada per tot un seguit de presumpcions i indicis de fet i de dret, que la deixen sense efecte.

3.3. La sentència de la Sala Penal confirma íntegrament l'argumentació que serveix de fonament de la decisió de primera instància. Ratifica que la norma aplicable -l'article 409.1 del Codi penal- és la indicada per la sentència apel·lada -redacció del 2008- i no l'anteriorment vigent segons el redactat de la Llei del 20 de desembre del 2007. Entén que efectivament es van produir els fets de base per a l'existència del delictes de blanqueig i que aquest delictes es va consumir donant lloc a l'oportuna resolució condemnatòria. La sentència de la Sala Penal es recolza en gran part, en el mateix

raonament del Tribunal de Corts, amb el qual manté una perfecta coherència. En síntesi, conté la deguda fonamentació en Dret i les conclusions a les quals arriba són totalment lògiques i no contenen cap element ni arbitrari ni absurd.

3.4. Com ha expressat repetidament aquest Tribunal, la motivació de les resolucions és essencial per a l'emissió de la declaració de voluntat decisòria, en un o altre sentit. La decisió ha d'anar precedida de l'argumentació que la fonamenti. No cal que s'estengui amb detall a tots els arguments exposats per les parts, ni que sigui exhaustiva o extensa. Pot efectuar-se també per remissió a una altra resolució en què hi hagi la motivació que el jutjador assumeix com a pròpia. La raó profunda de l'argumentació és no causar indefensió, ja que si una resolució no es troba degudament fonamentada, la protecció jurisdiccional no és efectiva. La motivació i la fonamentació de les resolucions no implica el seu encert i òbviament no exigeix l'assentiment de les parts per a la seva validesa i eficàcia. Aplicant aquesta doctrina al cas específic que ens ocupa, la decisió condemnatòria del Tribunal de Corts va precedida d'una sòlida argumentació que la fonamenta. I la sentència de la Sala Penal en gran part es remet legítimament a l'argumentació del tribunal d'instància i, si no analitza amb detall tots els arguments de la defensa, és notablement extensa i exhaustiva. El conjunt de l'argumentació de la Sala Penal i del Tribunal de Corts s'ha de considerar, des d'un punt de vista general, suficient i ampli. En aquest sentit és correcte el criteri del recurs d'empara que impugna directament la segona de les resolucions dictades però que també impugna, de forma indirecta, la resolució del Tribunal de Corts. No obstant això, no pot considerar-se en forma alguna que cadascuna de les dues sentències i les dues considerades en conjunt, no contingui una més que suficient fonamentació en Dret, que fa que no es pugui considerar vulnerat el dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució.

3.5. Convé, no obstant això, aturar-se ara en els punts concrets que destaca el Ministeri Fiscal per oposar-se al recurs i que el recurrent discuteix en el seu escrit de conclusions. Encara que son ingents els esforços del recurrent per referir-se i limitar-se als cànons de constitucionalitat, una lectura objectiva dels seus escrits permet afirmar que el seu intent és aconseguir que aquest Tribunal faci una nova valoració de la prova practicada, un *novum iudicium*, la qual cosa el convertiria en una tercera instància, i aconseguir que efectuï també una aplicació diferent de la legislació ordinària que entén vulnerada, la qual cosa el convertiria en un tribunal de cassació. Quant a la valoració de la prova, s'ha de reconèixer que en aquest tipus de processos penals transfronterers, no resulta una tasca fàcil. Tanmateix, els tribunals de la jurisdicció ordinària andorrana, en aquests darrers temps, han tingut l'oportunitat de tractar molts casos similars i disposen, per tant, d'una notable i valuosa experiència en la matèria. Això li permet analitzar si, en aquest cas, efectivament concorre aquell enllaç precís i directe entre el fet acreditat i l'indici que se'n deriva i simultàniament examina els elements probatoris aportats per l'acusat, en descàrrec de la seva inculpació. I quant a la determinació de la llei aplicable, no s'adverteixen motius per ser contradita en seu constitucional, ja que els arguments dels dos tribunals sentenciadors i la postura del Ministeri Fiscal resulten contundents. Per tant, tampoc es pot considerar vulnerat el principi de no retroactivitat desfavorable d'una norma, al·legat pel recurrent, perquè el principi s'ha aplicat correctament i perquè el recurs d'empara es dona per infracció dels drets i de les llibertats fonamentals i no contra una suposada vulneració de principis que només poden ser tinguts en compte quan es plasmen en un dret fonamental.

3.6. De la mateixa manera, no es detecten motius per considerar que el procés no s'ha tramitat en forma deguda i que en ell s'hagi vist vulnerat el dret a la defensa. El recurrent ho al·lega, com "*en passant*", al final de l'apartat 2 –"*Les lesions de drets constitucionals*"- de l'escrit de recurs. Els seus motius de queixa, però, no poden ser atesos, per les raons que exposa el Ministeri Fiscal. En el procés penal, la fase de plenari es configura com un sistema contradictori, amb igualtat d'armes dels

contendents. No és procedent exigir dels tribunals una activitat proactiva. Ni, òbviament, en el sentit de prendre partit en favor de l'acusació, ni en favor de les tesis de la defensa. El just equilibri és essencial per garantir la imparcialitat del Tribunal. La defensa disposa dels medis i dels instruments que posa a la seva disposició el Codi de procediment penal. Els pot activar, o no, però en el tràmit del recurs d'empara no pot al·legar que li han estat impeditos sense acreditar complidament que aquest fet li ha causat indefensió, cosa que no succeeix en aquest cas.

3.7. Una consideració final sobre la presumpció d'innocència. La seva al·legació s'efectua de manera expressa i directa a l'apartat 2.1 de l'escrit de recurs, però pràcticament tota la demanda d'empara es recolza sobre aquest element, certament, essencial en un sistema jurídic democràtic i que reconeix i tutela els drets humans i les llibertats fonamentals. El dret a la presumpció d'innocència, explicat a l'article 10.2 de la Constitució, ja va ser tingut en compte per aquest Tribunal des de l'inici de la seva activitat, en les sentències del 5 de novembre de 1996 (causa 1996-5-RE) i del 5 de novembre de 1999 (causa 1999-9-RE). Ha estat considerat en gairebé un centenar de decisions i darrerament en l'auto del 17 de gener del 2023 (causa 2022-77-RE). La doctrina ha estat constant i uniforme, fent-ne la deguda aplicació al cas considerat. La presumpció d'innocència comporta que ningú pugui ser declarat culpable sense un procés jurisdiccional en què es provi la seva culpabilitat. Implica l'activació del principi clàssic *in dubio pro reo*. I es preocupa per la naturalesa del "*dubte*". És per això que la presumpció d'innocència no només pot ser destruïda per la certesa absoluta de la culpabilitat, sinó per la convicció a la qual arriba el Tribunal en els termes d'allò que se n'ha dit "*b.a.r.d*", abreviatura de l'expressió anglesa "*beyond a reasonable doubt*". I en aquest cas, és indubtable que els dos tribunals penals que han conegut de les actuacions, han arribat a la conclusió que el recurrent era culpable més enllà de tot dubte raonable. Ho han fet després de seguir el procés degut, respectant els drets fonamentals i decidint-ho mitjançant una resolució fonamentada en Dret. Per tots aquests motius, aquest recurs d'empara ha de ser íntegrament desestimat.

3.8. D'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la desestimació del recurs d'empara comporta la imposició de les costes processals als recurrents.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara presentat per la representació processal del Sr. Frederick Scott Salyer contra la sentència del 28 d'octubre del 2022, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i contra la sentència del 30 de març del 2022, dictada pel Tribunal de Corts.
2. Declarar que, en aquest cas, no s'ha produït cap de les vulneracions dels drets fonamentals al·legats.
3. Condemnar el recurrent al pagament de les costes meritedes en aquest procediment.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Frederick Scott Salyer, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 17 d'abril del 2023.

Jean-Yves Caillet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat Magistrat